

Cussegl da vischnaunca 31-2013/2016
Seduta dils 22 d'avrel 2016

Protocol

dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
venderdis, ils 22 d'avrel 2016, allas 19⁰⁰- 22³⁰uras
en casa communal

Presidi: Livio Zanetti
Christoph Berger

Actuar: Ervin Maissen

Presents:

a) Cussegl	Christoph Berger Armin Berther Adrian Bigliel Silvio Candinas Adrian Deflorin Edgar Durschei Rita Huonder-Tenner Wendelin Jacomet	Jordana Lozza-Desax Armin Manetsch Flavio Murer Adrian Pally Alfred Spescha Rico Tuor Livio Zanetti
b) Suprastonza communal	Francestg Cajacob Cecilia Maissen-Desax	Roger Tuor Iso Mazzetta
c) Cumissiun da gestiun	Beat Hosang Manfred Caviezel	Toni Huonder
d) Canzlist communal	Andri Hendry	
e) Perstgisas	Madlen Deflorin-Spescha	
f) Hosps	6	

“Inagada dapli lessel menziunar, con impurtont ch’igl ei da renovar nossa infrastruttura. Tralaschein nus las renovaziuns, vegnin nus enzacu confruntai cun in’accumulaziun d’investiziuns e da cuosts. Savein nus remplazzar regularmein e renovar, ein quels pass supportabels per nossa vischnaunca. Las renovaziuns cun gronda prioritad, las qualas ein da risguardar sco empremas, ein segiramein quellas che genereschan silsuenter entradas ni che ston per motivs urgents vegnir exequidas. Jeu patratgel vid il Center da sport e cultura, l’illuminaziun publica, la scola cun ina renovaziun energetica dallas fatschadas e dil tetg e vid nossas vias el center. Igl ei meglier da saver agir e buca adina mo reagir.

Il quen 2015 ei serraus giu ed el muossa in resultat positiv. Jeu engraziell a tuts pertuccai che han contribuì a quei resultat. Quei ei denton buca il mument da far segls e vegnir sils patrats da vuler dar ora dapli u da sminuir las entradas. Igl equiliber finanziel ei da preservar. Mo aschia eis ei pusseivel da mantener ault la solvenza da nossa vischnaunca. Quei punct vegn il pli tard ad esser impurtonts, cura che las bancas analyseschan definitivamein las damondas da credit per la finanziaziun dils projects planisai.

Era sch’igl ei buca attractiv d’alzar taxas, ha il cussegl da vischnaunca mussau capientscha e ha decidì d’alzar quellas per contonscher in quen equilibrau. Il referendum facultativ ei buca vegnius inoltraus. Las vischinas ed ils vischins sustegnan questa decisiun e demuossan capientscha per quella situaziun buca allegreivla.

Cun in sguard sin la votaziun dalla meglieraziun funsila, sperel jeu, che vischinas e vischins sustegnien era quei project da gronda muntada per nossa vischnaunca.

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca han las suandontas vischinas e vischins bandunau il terrester. Cun in bien patratg lein nus seregurdar d’Anna Columberg-Lutz da Sontget, naschida ils 31 da december 1918, morta ils 25 da mars 2016; Valentina Deflorin-Levy da Dulezi, naschida ils 18 da november 1930, morta ils 7 d’avrel 2016 e Robyn Eymie Keller, naschida ils 6 d’avrel 2016, morta ils 7 d’avrel 2016.

Ils defuncts ruaussien en pasch ed als parents e geniturs forza per quels grevs muments.

Grond plascher hai jeu da comunicar dapi nossa davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ina naschientscha; Julia Manetsch, naschida ils 9 d’avrel 2016, feglia da Manuela Dermon e Fabian Manetsch.

Cordial beinvegni ed als loschs geniturs nossa cordiala gratulaziun.

Cunquei arvel jeu la 31avla seduta dil cussegl da vischnaunca.”

Tractandas:

1. Protocols 29- e 30-2013/2016
2. Rapport da gestiun e quen 2015 (messadi nr. 41-2013/2016)
3. Center da sport e cultura: Credit per remplazzar suppias e measas (messadi nr. 42-2013/2016)
4. Center da sport e cultura: Credit urgent per sanar la fatschada vest (messadi nr. 43-2013/2016)
5. Studi da factibilitad (Machbarkeitsstudie) pertuccont ina colligiazion dils uclauns Segnas-Acletta cun ina via per promover l'attractividad e la mobilitad dils uclauns. Plinavon duei il studi cuntener propostas co sligiar igl access naven dalla scola da Segnas entochen a Peisel cun camiuns ed autocars: Moziun (moziun nr. 5-2013/2016)
6. Remplazzament dall'illuminaziun publica: Credit (messadi nr. 40-2013/2016)
7. Sedrun Mustér Turissem: Informaziun davart la cunvegna da prestaziun

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Livio Zanetti

Ervin Maissen

Cussegl da vischnaunca 31-2013/2016
Seduta dils 22 d'avrel 2016

---

1. Protocols 29- e 30-2013/2016

Protocol nr. 29-2013/2016

Il protocol ei vegnius tarmess tier per posiziun. Enteifer ils 5 dis fixai ei vegniu inoltrau neginas objecziuns.

Il protocol nr. 29-2013/2016 dalla seduta dils 26 da fevver 2016 vegn approbaus senza midadas.

Protocol nr. 30-2013/2016

Il protocol ei vegnius tarmess tier per posiziun. Enteifer ils 5 dis ei vegniu inoltrau in'objecziun sut tractanda 2. Sin fundament da quell'objecziun communichescha la suprazonza communal aunc suandonta completaziun:

President communal

Ils instituts bancars sil plaz dalla vischnaunca da Mustér han mess en mira la finanziaziun d'investiziuns da rodund 20 milliuns francs enteifer la perioda da planisaziun dallas investiziuns. Cundiziun ei che buca mo in institut bancar separticipescha vid tut las investiziuns. In institut bancar ha gia garantiu en in contract in credit da rama dad 11 milliuns francs cun la resalva che l'autra mesadad vegni finanziada entras auters instituts. La premissa ei ch'il quen annual siara era el futur cun in surpli entradas ni excepziunalmein negativ, denton sto il capital agen esser positivs. Era dueien las amortisaziuns futuras buca crescher taluisa, ch'ellas effectueschan in surpli expensas.

L'approbaziun dil protocol nr. 30-2013/2016 dalla seduta dils 11 da mars 2016 vegn spustada sin la proxima seduta, sinaquei che tuttas cusseglieras e tuts cusseglers hagian temps da studegiar la completaziun dil protocol.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Livio Zanetti

Ervin Maissen

2. Rapport da gestiun e quen 2015 (messadi nr. 41-2013/2016)

La tractaziun da quella fatschenta succeda sut l'egida dil vicepresident dil cussegl da vischnaunca, Christoph Berger.

Suprastonza communal

President communal Francestg Cajacob presenta la fatschenta en num dalla suprastonza communal ed a basa dil messadi nr. 41. El avisa specialmein aunc ingada als fatgs che han menau al bien andament dil quen communal. Il fatg ch'ei seigi reussiu danovamein da reducir il deivet lubeschi da realisar il proxim temps entginas dallas impurtontas investiziuns previdas el program d'investiziun.

Beat Hosang, president dalla cumissiun da gestiun

"Bugen ei la cumissiun da gestiun vegnida suenter a sias obligaziuns e nus havein repassau e tractau en diversas sentupadas il quen 2015. La revisiun tecnica ei era uonn vegnida exequida dalla Confidar Fiduziaria SA cun sedia a Glion. La cumissiun da gestiun ha rapportau davart il resultat cun in pareri a scret per mauns dil cussegl da vischnaunca.

Il resultat dil quen 2015 ei legreivels, cuntenteivels e fa era in tec surstar ord vesta ch'il cash-flow ei treis gadas pli aults che previus. Igl ei semussau che las cefras 2015 eran previdas sin la vart segira - tenor il principi da precauziun. Las divergenzas denter il preventiv ed il quen ein vegnidadas motivadas entras la suprastonza.

Ord plientradas tier las taglias, tier ils tscheins d'aua, la vendita d'energia, sco era ina buna disciplina da budget sin la vart dils cuosts, seresulta in cash-flow da varga frs. 2'000'000.--.

Il bien resultat duei denton buca tschurventar ils problems existents sco era las sfidas futuras per nossa vischnaunca.

Ils cuosts ord la sparta socialessa e sanadad, e cheu oravontut la casa da tgira, ein carschi considerablamein. Futuramein vegnan ils cuost plitost a crescer vinavon e quei senza che la vischnaunca sa intervegnir directamein. Quei era sco consequenza dalla politica cantunala.

La sparta da canalisaziun e serenera ha caschunau per igl onn 2015 in deficit da rodond frs. 250'000.--, schegie la finanziaziun duess succeder ord las taxas. Cun igl augment dallas taxas per 50% ei il deficit da menaschi biebein curclaus, denton tonschan las entradas buca per crear reservas da liquiditad per las investiziuns futuras.

Tier il forestalessa lein nus remarcar ch'ils gronds cuosts entras ils donns d'aua han saviu vegnir equiliberai entras la vendita ed ord contribuziuns.

Cun promover l'economia locala sa la vischnaunca optimar las entradas da taglia, denton mo en ina pintga rama. La situaziun generala economica ei difficila ed aschia ein talas entradas da taglia sco egl onn 2015 futuramein buca garantidas. Il medem vala era per ils tscheins d'aua e la vendita d'energia. Era cheu drova ei buns onns hidrologs, aschia che l'altezia dallas entradas futuras ei incerta.

Numerursas investiziuns da gronda impurtonza spetgan sin nossa vischnaunca. Tut ils projects ein, ord motivs finanzials, buca realisabels en cuorta vosta. Mo cun in agir

persistent, sin basa dil pei da taglia actual, sa in bien cash-flow vegnir contonschius per possibilitar ina buna e sauna prosperaziun da nossa vischnaunca. Ei basegna bunas ponderaziuns e discussiuns els divers gremis politics.

La cumissiun da gestiun engrazia al president communal Francestg Cajacob ed all'entira suprastanza communal per la gronda lavur prestada duront igl entir onn en favur da vischinas e vischins. Naturalmein ha il cussegl da vischnaunca sco era tuts emploiai meritau in grond engraziament!"

Discussiun davart la debatta d'entrada

Tenor art. 27 al. 2 dil regulativ da fatschentas ei il cussegl da vischnaunca obligaus d'entrar e tractar il rapport da gestiun ed il quen communal.

Discussiun en detagl

Rapport da gestiun 2015

Cussegl da vischnaunca

Tgei ein ils motivs pertuccont igl augment massiv dils cuosts da sanadad? A caschun dalla tractaziun dil preventiv 2016 ei vegniu fatg allusiun d'encurir sur la conferenza dils presidents il contact cun la Regenza per anflar ina sligiazion co reparter meglier ils cuosts da sanadad. Ein ins gia vegnius activs sin quei sector?

Suprastanza communal

La cumpart dalla vischnaunca vid ils cuosts dalla casa da tgira sedrezzan d'ina vart tenor il diember dils cussadents e da l'autra vart tenor il grad da tgira. La vischnaunca surpren 75% dils cuosts restonts ed il cantun 25%. Tenor grad da tgira semovan ils cuosts supplementars da tgira per cussadent e per di entochen a maximalmein frs. 96.--.

Il cantun ha intercuretg ils resultats dalla nova repartiziun dils cuosts da sanadad. En quei connex ein ins era sedumandaus da surluvrar la repartiziun dils cuosts. Fertun ch'il cantun surpren ils cuosts sil sector dils spitals, la spitex e las rentas supplementaras, han las vischnauncas da surprender ils cuosts sil sector da tgira. La Regenza vegn tier la conclusiun che la clav seigi secumprovada e vul mantener quei sistem. Las greveziens dalla sparta da sanadad duein vegnir risguardai sut la sparta da grevezia ella ulivaziun da finanzas.

Cussegl da vischnaunca

Pertgei ein ils cuosts sil sector da tgira stai igl onn 2014 per ton pli bass ch'igl onn 2015? Seresultan quellas midadas sin fundament dils conclus dil Cussegl grond d'avon ca. tschun onns?

Suprastanza communal

Igl onn 2014 ei la cumpart dils cuosts da tgira semanifestada pli lev, consequentamein ei la cumpart dalla vischnaunca stada pli bassa. La nova repartiziun dils cuosts da sanadad sebase sils conclus dil Cussegl grond.

Quen current 2015

Cto. 160.480.00 Prelevaziun ord fondo schurmetg civil

Cussegl da vischnaunca

Nua e co vegn quei conto administraus?

Suprastanza communal

Il conto vegn survigilaus entras igl uffeci cantunal da militar e da protecziun civila. Ord quei fondo vegnan finanziai la scolaziun e parzialmein era cuosts en connex cun

lavurs da sanaziun vid ils stabiliments. Actualmein figurescha ella bilanza sut il cto. 289.01 Schurmetg civil: daner d'aquist aunc la summa da frs. 38'342.70.

Sparta 340 Center da sport e cultura

Suprastonza communal

Differents detagls tiel menaschi dil Center da sport e cultura ein enumerai sin pagina 18 dil rapport da gestiun. En egl crodan ils cuosts supplementars tier l'admissitaziun che sersultan ord cuosts da personal sin fundament dallas midadas dil meinafatschenta ch'ei ius el decuors digl onn 2015 en pensiun. Inserats supplementars en consequenza dalla tscherca da personal, ina tscheina cul personal ch'era buca previda e differentas remeduras urgentas en connex cun installaziuns.

A vesta dalla munconza da neiv denter Nadal e Daniev ei il CSC semussaus sco bien garant cun ina purschida segira da tutt'aura. Denton ha la piazza da glatsch caschunau quels dis fastedis. Per ventira ein ins vegnius da surmuntar il disturbi e garantir la cuntinuaziun dil menaschi.

Cto. 802.361.00 Fondo d'epidemias

Cussegl da vischnaunca

Da tgei fondo setracta ei en quei cass?

Suprastonza communal

Quei ei la contribuziun dalla vischnaunca al cantun per spisgentar il fondo d'epidemias. Ord quei fondo paga il cantun accziuns da virolaziun en cass d'epidemias ni separticipescha vid la finanziaziun dad ulteriuras accziuns da sanaziun en connex cun epidemias.

Sparta 830 Turissem e reclama

Cussegl da vischnaunca

A vesta dallas entradas supplementaras sedat tuttina in surpli d'expensas da frs. 120'395.63. Cheu havess ins spitgau ch'ei seresulti muort igl augment dallas entradas in quen ulivau.

Suprastonza communal

Quella sparta vegn mai a secuvierer, tonpli che quella sparta duei surprender ils cuosts pil bus local. A vesta dallas contribuziuns che vegnan pagadas davart dil turissem e specialmein davart ils proprietaris da habitaziuns secundaras astga quella sparta era custar enzatgei alla vischnaunca. Vegn l'infrastructura turistica gie buca mo duvrada dils hosps da vacanzas e las personas che pagan las taxas turisticas, mobein era entras vischinas e vischins.

Cussegl da vischnaunca

En quei cass duein ils hosps ed era ils possessurs dallas habitaziuns da vacanzas vegnir informai che la vischnaunca cuviera ina part dils cuosts per l'infrastructura turistica cun mieds da taglia.

Cto. 830.365.10 Taxas turisticas

Cussegl da vischnaunca

Croda a vesta dalla cumpart annuala da frs. 875'000.-- (cto. 830.365.10) all'organisaziun turistica la contribuziun dalla vischnaunca da frs. 70'434.-- (cto. 830.365.00)?

Suprastonza communal

Sut il cto. 830.365.00 ha la vischnaunca cudischau la cumpart da frs. 35'000.-- ch'ella surpren vid il menaschi dil CSC en connex cun la carta da hosps sco era la cumpart che la vischnaunca paga sco menaschi vid las taxas turisticas, semegliant als

ulteriurs menaschis communalis. Sebasond sin art. 18 dalla lescha da turissem ha la vischnaunca da pagar annualmein la contribuziun per la promaziun dil turissem.

Cussegl da vischnaunca

Aschinavon che la vischnaunca da Tujetsch cudischescha sias contribuziuns tuttina sco la vischnaunca da Mustér, vegn iu d'accord cun la risposta. En quei senn duei la pratica dalla vischnaunca da Tujetsch vegnir applicada semeglientamein.

Cto. 830.406.00/01 Taxa da turissem/taxa da hosp

Cussegl da vischnaunca

Co se presenta la situaziun cun las protestas, resp. recuors e co savess la situaziun dallas entradas semover tenor svilup dils recuors?

Suprastanza communal

La gronda part dallas protestas han saviu vegnir liquidadas. Mo paucas ein vegnidas tratgas vinavon alla dertgira. Ei setracta cheu principalmein da damondas formalas. Actualmein ei l'administraziun communal vid preparar il quen pigl onn 2016 che vegn distribuius quels dis ensemen cun in'invitaziun ad ina scuntrada d'informaziun pils proprietaris da habitaziuns secundaras che ha liug a Caischedra la sonda avon Tschuncheismas.

Sparta energia

Cussegl da vischnaunca

La sparta energia para dad esser dètg complexa. En connex cun l'energia hidraulica ch'ei da muntada speciala per nossas vischnauncas eis ei da quintar cun gronds svaris. Tgei spetga nus ils proxims onns?

Suprastanza communal

La situaziun ei buca fetg empermettent. La suprastanza communal ha empruau da descriver quella situaziun el messadi. Il prezi d'energia ei actualmein giun plaun, aschia ch'ins sto saver bien grau ch'enzatgi ei prompts da surprender l'energia da participaziun pils cuosts da produziun. Grazia alla contribuziun KEV astgan ins spitgar cun ina buna dividenda davart l'Ovra Russein. Pigl ulteriur dependan las entradas dils tscheins dallas pusseivladads da produziun dallas ovras hidraulicas che sedat dil quantum plievgia e dalla damonda suenter l'energia.

Quitaus fa il retuorn a tschep dall'ORA/KVR. Tenor svilup savess ei capitar che las vischnauncas stuessen forsa surprender in di las ovras. 2020 vegnan las cundiziuns pils tscheins d'aua a semidar. Las ovras vulan midar quellas modalitads ed ei va ella direziun d'introducir in tscheins d'aua flexibel. La decisiun vegn la finala il parlament federal a prender.

Cto. 935.410.25 Retuorn a tschep Ovra Ritom (Cadlimo)

Cussegl da vischnaunca

Pertgei manca la cudischaziun da quell'entrada el quen 2015?

Suprastanza communal

Il pagament da quella contribuziun ei vegnida pagada suenter ch'il quen era serraus giu, aschia che la cudischaziun succeda pér el quen 2016.

Cto. 980.330.01 Sperditas

Cussegl da vischnaunca

Da tgei sperditas setracta ei cheu?

Suprastanza communal

Il motiv da quella sperdita ei descrets sin pagina 7 dil messadi. En connex cun la situaziun economica el nord dall'Italia vegn ei a cuzzar pli ditg entochen ch'ils

pagaments en connex cun la furniziun da lenna san vegnir pagai. A vesta dil bien quen ha la suprastanza communal decidu d'amortisar il dabien restont. Cunquei che

la bunavgelia da vuler pagar il quen ei avon maun, vegn la vischnaunca vinavon a sestentar d'incassar ils daners.

Quen d'investiziun

Cto. 300.501.00 Embellaziun dalla staziun e dil vitg

Cussegl da vischnaunca

Ei para sco sch'ei existess negin moviment tier quei project. Tonschan ils mieds finansials per realisar il project? Eis ei evtl. previu da pustar tablas en in u l'auter uclaun?

Suprastanza communal

Il project s'avonza mo cun pigns pass. Actualmein ein ins vidlunder da preparar la secunda part dil tschiel da bandieras, la cumpletaziun dalla signalisaziun el vitg e la senda cursiva entuorn vischnaunca e la marcaziun dil passadi el stretg dalla Via Sursilvana.

Suenter la realisaziun da quella part duei vegnir cuntinuau cun la part dalla staziun ch'ei aunc pendent.

Cussegl da vischnaunca

Eis ei pusseivel ch'ins savess aunc realisar enzatgei els uclauns?

Suprastanza communal

Vegn a sclarir, schebein ei selai realisar enzatgei el rom dil quen current.

Cussegl da vischnaunca

Han ins evtl. en connex cul project enteifer il vitg era contactau las stizuns?

Suprastanza communal

Contacts han giu liug en connex cul futur dil Nani Bazar. Il mument vul la vischnaunca buca s'engaschar cheu, denton savess ei dar in pusseivel engaschament en connex cun ina meglieraziun en favur dil traffic.

Cto. 860.525.00 Ovra Acletta

Cussegl da vischnaunca

Da tgei cuosts setracta ei tier quella posiziun?

Suprastanza communal

Damai che la confederaziun ha mess anavos decisziuns en connex cun contribuziuns KEV per ovras pintgas, ha la vischnaunca sistiu las lavurs per quell'ovra. El quen 2015 setracta ei dils cuosts en connex cul concept ecologic ch'ins ha independentamein dil svilup dil project menau a fin.

Cto. 710.501.36 Canalisaziun Via Sogn Gions

Cto. 710.501.53 Canalisaziun Chischliun/Scaletta

Cussegl da vischnaunca

Ei para ch'ils credits per quels projects seigien vegni surtratgs?

Suprastanza communal

En connex cun la canalisaziun Via Sogn Gions ha il cussegl da vischnaunca concediu in credit da frs. 320'000.-- e dalla canalisaziun Chischliun/Scaletta in tal da frs. 375'000.--. Las expensas da quels dus projects han buca survargau ils credits concedi, resp. duessen buca survargar quels.

Cussegl da vischnaunca

Ei füss indicau, sch'era il cussegl da vischnaunca disponess d'ina survesta davart la controlla dils credits?

Suprastonza communal

Tier la controlla dils credits setracta ei d'in manual da lavur intern dall'administraziun communal. La cumissiun da gestiun ha investa da quei manual. La suprastonza communal parta dil fatg ch'il cussegl da vischnaunca hagi la survesta davart ils credits concedi entras el. La survesta davart la controlla da credits fuorma tenor il niev model da quen HRM2 ina cumpart dallas annexas prescrettas.

Bilanza 2015

Cto. 289.05 Orcan "Vivian" (fondo)

Cto. 289.09 Casa Sogn Gions

Cussegl da vischnaunca

Tgei eis ei previu il proxim temps d'interpreter en connex cul fondo Orcan "Vivian"? Füss ei buc indicau da sligiar quei fondo e da duvrar quels mieds, evtl. en connex cul manteniment dallas vias ni en connex cun la tgira d'uaul?

Pertgei ei il fondo dalla Casa Sogn Gions aunc buca vegnius sligiaus, resp. co eis ei previu d'impunder quels mieds?

Suprastonza communal

Il fondo Casa Sogn Gions vegn sligiaus en connex cun la purificaziun dalla bilanza a caschun dall'introducziun dil niev model da quen. Quella summa sa vegnir scretta dabien al capital agen dalla vischnaunca.

En connex cun l'introducziun dil niev model da quen HRM2 eis ei indicau da sclarir co ins vul proceder cul fondo Orcan "Vivian".

Quen dalla circulaziun dils mieds finansials

Cussegl da vischnaunca

Schegie che la vischnaunca ha saviu reducir il deivet igl onn 2015, ei la summa dils emprests s'augmentada enviers igl onn 2014. Co selai quei giustificar?

Suprastonza communal

Per saver mantener la liquiditad finanziaria ei la vischnaunca avisada da prender si a cuort termin emprests. Pil pli capeta quei a caschun dalla scumiada digl onn, nua che la vischnaunca ha da pagar gondas summas e las entradas ein pli mudestas. El decuors digl emprem quartal san quels emprests vegnir sligiai, cura che las entradas da taglia cuoran. Quei fatg ha denton neginas consequenzas sil svilup dil deivet.

Decisiuns

Cun 15 encunter 0 vuschs decida il cussegl da vischnaunca:

- 1. d'approbar il rapport da gestiun ed il quen 2015;*
- 2. da suttametter il quen 2015 al referendum facultativ conform agl art. 21, lit. a dalla costituziun communal.*

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Livio Zanetti

Ervin Maissen

3. Center da sport e cultura: Credit per remplazzar suppias e meisas (messadi nr. 42-2013/2016)

Suprastonza communal

Gerau Roger Tuor presenta la fatschenta en num dalla suprastonza communal ed a basa dil messadi nr. 42. Ei setracta d'in vegl postulat che spetga da vegnir realisau. Cunzun las persunas che segidan cun las uniuns da preparar las hallas han saviu far persenn ch'il mobiliar ei vegnius els onns. Tiel product setracta ei d'in product tudestg. Tier in product svizzer semegliant havessen las suppias custau rodund frs. 100.-- per toc dapli. La cumissiun ha seschau cusseglar entras persunas dil fatg.

Dil mobiliar existent vegn ins a tener en magasin ina part per arranschaments gronds. Igl ulteriur mobiliar less ins metter a disposiziun ad instituziuns caritativas, aschinavon che la qualidad lubescha quei.

Debatta d'entrada

Cussegl da vischnaunca

Il mobiliar datescha dils onns 1980 ed ei veramein buca en in bien stan. Il remplazzament dil mobiliar ei necessaris. Quei remplazzament ha da far nuot cul project general per la sanaziun. El preventiv figurescha per quei intent la summa da frs. 250'000.--.

Cunquei ch'ei vegn buca fatg ina cunterproposta, entra il cussegl da vischnaunca ella fatschenta e discussiunescha quella en detag

Discussiun en detagl

Cussegl da vischnaunca

La cumpra dil mobiliar vegn sustenida. Ins sedamonda, schebein ei fagess senn da spitgar entochen ch'il studi davart il project cumplexiv da sanaziun ei avon maun, denton cuoza quei forsa memia ditg.

Tenor la survesta da cuosts para ei ch'ins hagi previu paucs carrs per transportar resp. magasinar il mobiliar. Fuss ei buca indicau da procurar per in pli grond quantum da carrs?

Suprastonza communal

Ils carrs ein previ sulettamein pil transport dil mobiliar. Igl ei buca previu da magasinar il mobiliar sils carrs. La cumpra da meisas e suppias pregiudichescha buca il project cumplexiv.

Cussegl da vischnaunca

Il magasinar las meisas sils carrs simplificass il cavigliar entuorn il mobiliar. Eis ei pusseivel da cumprar suenter la tocca ni mobiliar en cass che quei semuossa per indicau?

Suprastonza communal

Ei duess esser pusseivel da saver acquistar pli tard mobiliar ni tocca dil medem furnitur.

Decisiun

Cun 15 encunter 0 vuschs conceda il cussegl da vischnaunca in credit da frs. 196'000.-- pil remplazzament dallas suppias e measas dil CSC.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Livio Zanetti

Ervin Maissen

4. Center da sport e cultura: Credit urgent per sanar la fatschada vest (messadi nr. 43-2013/2016)

Suprastonza communal

Gerau Roger Tuor presenta la fatschenta en num dalla suprastonza communal ed a basa dil messadi nr. 43. En connex cul project complessiv ha la suprastonza communal sclariu la damonda davart la substanza dil baghetg ed il manteniment da quel sco era pusseivladads da diever dil spazi liber avon maun. Sco tierz punct ha il cantun giu pretendiu in'analisa dalla purschida resp. davart la damonda dalla clientella. Quella damonda ei s'entardada, denton ei vegniu installau ina grappa da lavur ch'ei actualmein vid la lavur ensemen cun in biro specialisau. El decuors dalla stad duessen ils resultats da quellas retschercas esser avon maun. Aschia dispona la cumissiun da menaschi cun l'entschatta dalla nova perioda d'uffeci d'ina documentaziun completa per cuntinuar cul project complessiv.

Pigl onn 2016 quentan ins cun in augment dallas entradas ord las pernottaziuns. Perquei fuss ei buca bien sch'ins stuess muort la situaziun dallas localitads desister da quell'investiziun e serrar ils dormitoris. Il baghetg ha denton contonschiu ina vegliadetgna che pretenda las empremas investiziuns.

La cumissiun da menaschi ei dil meini da realisar la sanaziun incl. las mesiras energeticas, perquei che quella part vegn dabien allas investiziuns che suondan pli tard en connex cun la sanaziun complessiva.

Debatta d'entrada

Cussegl da vischnaunca

La necessitad per las lavurs ei dada. Ei fa plascher ch'ins sa risguardar per quella sanaziun interpretas en vischnaunca. A vesta dils avantatgs duess ins preveder da realisar la varianta A (incl. Isolaziun).

Cunquei ch'ei vegn buca fatg ina cunterproposta entra il cussegl da vischnaunca ella fatschenta e discussiunescha quella en detagl.

Discussiun en detagl

Cussegl da vischnaunca

Cu eis ei previu d'entscheiver cun las lavurs da sanaziun, cunquei ch'ins ha previu da terminar quellas sin la sesiun da stad?

Suprastonza communal

Primarmein eis ei necessari da spitgar il termin pil referendum facultativ. Las lavurs duein vegnir exequidas aschia, ch'ellas ein buca in impediment per la fiasta d'acordeon l'entschatta zercladur 2016. Plinavon san las lavurs vegnir exequidas el liber, aschia ch'ellas duessen buca impedir il diever dils locals da protecziun.

Cussegl da vischnaunca

Pertgei ein ils cuosts per las installaziuns electricas e las lavurs da pictur pli aults tier la varianta favoreivla che tier la varianta cara? Fuss ei buca pli prudent da desister dall'isolaziun a vesta dil fatg che la sanaziun termica pretenda per las investiziuns che suondan puspei investiziuns ell'isolaziun dil baghetg? Perquei fuss ei forsa tuttina pli prudent da ponderar da desister dall'isolaziun.

Suprastonza communal

La varianta favoreivla pretenda pli bia lavur da "cosmetica". Quei caschuna pli aults cuosts pil pictur e per las installaziuns electricas.

Tenor lescha d'energia ei la vischnaunca obligada alla sanaziun termica dils baghetgs. Quellas prescripziuns sto era la vischnaunca observar per las parts da baghetgs che vegnan sanadas. Ei va buca da pretender dils proprietaris privats che la lescha d'energia vegni observada e sez buca setener vid quellas prescripziuns. Aschinavon che quei sa succeder per cuosts raschuneivels, sa quei vegnir dabien per autras parts dil baghetg che san ord motivs technics evtl. buca vegnir sanai energeticamein.

Cussegl da vischnaunca

La dimensiun dils cuosts fa surstar. Ei munglass buca capitar che las lavurs ston en connex cul project cumplessiv vegnir remplazzadas.

La varianta A ei la dretga sligiazion. En connex cun sanaziuns energeticas san ins pil pli quintar cun contribuziuns davart dil cantun. Aschinavon ch'ins sanescha igl entir baghetg energeticamein, san ins quintar cun meglieras cundiziuns.

Suprastonza communal

La varianta A proponida dalla suprastonza communal sto tener quen ad ina sligiazion cumplessiva. Il cantun ei relativamein restrictiv concernent las contribuziuns. La damonda davart in susteniment en connex cun la sanaziun energetica sto aunc vegnir sclarida cul cantun.

Decisiun

Cun 15 encunter 0 vuschs decida il cussegl da vischnaunca da:

- 1. conceder in credit da frs. 280'000.-- per la sanaziun urgenta dallas fatschadas nord e vest dil CSC;*
- 2. suttametter quei conclus el senn digl art. 21, lit. c dalla constituziun communal al referendum facultativ.*

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Livio Zanetti

Ervin Maissen

Cussegl da vischnaunca 31-2013/2016
Seduta dils 22 d'avrel 2016

---

5. Studi da factibilitad (Machbarkeitsstudie) pertuccont ina colligiazion dils uclauns Segnas-Acletta cun ina via per promover l'attractivitat e la mobilitad dils uclauns. Plinavon duei il studi cuntener propostas co sligiar igl access naven dalla scola da Segnas entochen a Peisel cun camiuns ed autocars: Moziun (moziun nr. 5-2013/2016)

Cussegliaer Edgar Durschei, moziunari

Il moziunari avisa al postulat da Clemens Berther che leva ina colligiazion denter Segnas ed Acletta. A caschun dalla radunonza dil vischinadi da Segnas igl atun 2015 ha quel giavischau che quell'idea vegni reactivada, forsa en cumbinaziun cun la meglieraziun funsila.

Denton setracta ei era d'anflar ina megliera sligiazion da colligiazion denter la via cantunala a Segnas e Peisel. Cun quella cumbinaziun savess ins evtl. desister d'ina colligiazion viers Cuoz.

Suprastonza communal

La suprastonza communal ha formulau sia risposta sin la moziun a scret. Ella sustegn ina sligiazion enviers Peisel, denton buca ina colligiazion cun Acletta. La colligiazion Segnas-Acletta stuess la vischnaunca surpender persula, perquei che quella vegness prevedentamein buca risguardada ella meglieraziun funsila.

Cussegliaer Edgar Durschei

Enteifer il studi fuss ei evtl. pusseivel da sclarir sligiazions che possibilitassen da crear el rom dalla colligiazion viers Peisel ina via da meglieraziun viers Glaretsch. En quei senn fagess ei era senn da sclarir la damonda da colligiazion cun Acletta.

Suprastonza communal

Prevedentamein parta la suprastonza communal dil fatg ch'ei setracta dalla colligiazion Segnas – Peisel d'ina via forestala.

Cussegl da vischnaunca

Il cussegl da vischnaunca ei gia sefatschentaus en pliras sedutas d'ina colligiazion Segnas – Acletta. Perquei duein las damondas davart ina colligiazion Segnas – Peisel – Acletta vegnir sclaridas entiefer quei studi.

Tiel vitg da Segnas setracta ei d'in bi vitg che fa ina biala cumparsa ella cuntrada. Ulteriuramein periclitescha ina colligiazion naven dalla scola enviers Peisel il svilup per in menaschi puril existent. La sulet dretga sligiazion fuss ina colligiazion el fons dalla Val da Segnas (Val da Cuoz).

Suprastonza communal

L'idea da construir la via el fons dalla Val da Segnas ei gia vegnida proponida davart ils organs forestals en connex cul project per la meglieraziun funsila e la via nova pil Run. La via tanghescha denton il spazi d'aua digl Ual da Segnas, aschia che quella sligiazion preferida ha buca saviu vegnir persequitada vinavon.

La suprastonza communal sustegn l'idea da realisar il studi per la colligiazion viers Peisel. Denton sa ella buca sustener il cuntegn dalla moziun che preveda aunc la colligiazion viers Acletta.

Cussegl da vischnaunca

Per la realisaziun dall'avertura digl uaul dil Run eis ei previu da construir ina via nova d'uaul. La colligiazion da quella via denter Segnas e Peisel sa vegnir sclarida enteifer quei project. Per quei san ins spagnar ils cuosts da frs. 10'000.-- per quei studi.

Actualmein setracta ei da far in studi. La sligiazion astga buc esser en disfavur d'in menaschi puril existent. Il studi duei mussar sligiazions per ina realisaziun pusseivla.

Tgei capeta en cass che la moziun vegn renviada?

Suprastonza communal

En quei cass fuss la suprastonza communal tuttina prompta da sclarir enteifer in studi ina colligiazion pusseivla denter Segnas e Peisel.

Decisiun

Cun 7 encunter 5 vuschs e 3 abstenziuns approbescha il cussegl da vischnaunca la moziun da cusseglier Edgar Durschei concernent:

Studi da factibilitad (Machbarkeitsstudie) pertuccont ina colligiazion dils uclauns Segnas-Acletta cun ina via per promover l'attractivitat e la mobilitad dils uclauns. Plinavon duei il studi cuntener propostas co sligiar igl access naven dalla scola da Segnas entochen a Peisel cun camiuns ed autocars.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Livio Zanetti

Ervin Maissen

6. Remplazzament dall'illuminaziun publica: Credit (messadi nr. 40-2013/2016)

Suprastonza communal

Gerau Iso Mazzetta presenta la fatschenta en num dalla suprastonza communal ed a basa dil messadi nr. 40. Il project ei vegnius preparaus entras la Repower. Sin fundament dallas calculaziuns fatgas quantan ins saver amortisar las investiziuns cul respargn dall'energia enteifer ils proxims 13 entochen 14 onns.

La vischnaunca da Medel ha gia entschiet cul project e la vischnaunca da Tujetsch ha ton sco realisau el. Igl exempel dalla vischnaunca da Landquart muossa ch'ei ha fatg senn da spitgar giu il svilup tecnologic sil sector dall'illuminaziun. Mo era las experientschas dalla vischnaunca han mussau ch'igl ei sepagau da spitgar. La Repower quenta ch'igl ei pusseivel da reducir il consum d'energia per 90%. A Landquart havevan ins quintau cun in respargn da 60%. La finala muossan ils resultats ch'igl ei stau pusseivel da reducir quel per 52%. Il grond respargn sedat entras il mied da glisch sco era entras in pilotadi efficient. Tiel sistem da pilotadi setracta ei d'in sistem ch'ei vegnius sviluppaus el Grischn. Cunquei che negins producents da cazzolas ein stai prompts d'installar il pilotadi en lur cazzolas, ha l'interpresa era gest sviluppaus ina cazzola nova che sa vegnir producida el Grischn. Igl entir sistem vegn montaus tier ARGO a Cuera.

Debatta d'entrada

Cunquei ch'ei vegn buca fatg ina cunterproposta, entra il cussegl da vischnaunca ella fatschenta e discussiunescha quella en detagl.

Discussiun en detagl

Cussegl da vischnaunca

Ei setrcata d'in interessant project. Tegn il pilotadi quen al svilup dil temps, ni eis ei da quintar in mument cun cuosts supplementars perquei che la tecnologia sesviluppescha aschia ch'ella selai in di buca cumbinar cun systems novs? Co sepresenta la situaziun en connex cun l'illuminaziun per novs tschancuns a Latis e contuorn?

Suprastonza communal

Il pilotadi ei adina il punct fleivel. Quei ei in fatg che dependa buca dil temps cura ch'il product vegn acquistaus, mobein dil svilup dil temps. La cumpletaziun dall'illuminaziun a Latis e contuorn ei previda enteifer il project per la sanazin dalla Via Run.

Cussegl da vischnaunca

Setracta ei tiel pilotadi d'ina tecnologia che communichescha ina cun l'otra e che risguarda ina reducziun da glisch sil minimum pusseivel? San las cazzolas novas alla Via Sursilvana vegnir equipadas cun quei pilotadi?

A vesta dil pei da taglia da 120% e dils gronds projects sin rucca duess ins spustar quell'investiziun. Sch'ins ha spitgau entochen ussa san ins aunc spitgar in mument. Probablamein savess ins aunc inagada quintar cun ina reducziun dils cuosts. Cun tgei respargn san ins quintar per onn sch'ins fa l'investiziun gia ussa?

Suprastonza communalala

Tiel pilotadi setracta ei d'ina teconologia che communicescha ina cun l'otra. Il remplazzament dall'illuminaziun ei vegnida stuschada gia daditg. Actualmein basegna ei tuttas sligiazions per saver mantener en veta las cazzolas e per buca stuer far investziuns. Ils cuosts da manteniment savessen vegnir reduci ils emprems onns sin frs. 5'000.-- entochen frs. 6'000.-- per onn. Denton san ils cuosts annuals da menaschi vegnir reduci considerablamein, entras la reducziun dil consum d'energia e la reducziun d'in actualmein grond diember da systems da pers da cazzola.

Cussegl da vischnaunca

Eis ei pusseivel da tschentar ina cazzola per illuminar il sutpassadi niev dalla Viafier retica a Chischliun?

Risguarda il credit veramein il remplazzament da tuttas cazzolas sigl intschess dalla vischnaunca da Mustér? El rom dalla survesta dallas investziuns quintavan ins cun cuosts da frs. 495'000.--. Ussa ei la damonda da credit vegnida reducida sin frs. 480'000.--. Con segiras ein quellas cefras?

Suprastonza communalala

Pil sutpassadi a Chischliun eis ei pusseivel da procurar per ina cazzola enteifer il credit da construcziun. Certas preparativas ein gia vegnidadas fatgas.

Enviers la summa indicada ella survesta dils projects ha la summa per la damonda da credit saviu vegnir optimada. Perquei han ins saviu reducir quella sin frs. 480'000.--.

Il project pil remplazzament ei vegnius preparaus seriusamein. La Repower ha priu investa da mintga cazzola e giudicau nua ch'igl ei necessari da remplazzar ils fundaments, tgei candelabers ston vegnir prolungi ni remplazzai resp. nua eis ei necessari da scursanir candelabers. Ei dat leutier tier la Repower ina voluminusa documentaziun sur digl entir project che risguarda scadin candelaber.

Tier las summas indicadas ella survesta dils projects setracta ei da summas approximativas. La suprastonza communalala damonda ils credits necessaris sin fundament dallas caluclaziuns da cuosts definitivas.

Cussegl da vischnaunca

Las cazzolas mo era la differenza dalla colur dalla glisch fan ina schampra pareta en vischnaunca. Il project pil remplazzament ei giustificaus. Eis ei previu da cumpletar l'illuminaziun cun ulteriuras cazzolas giudem Mumpé Medel?

Cun risguard sin il svilup dalla tecnologia duess ins tuttina spitgar cun la realisaziun dil project. Denton pudess ei era dar ina varianta cun pli paucs cuosts. Cun risguard sin las finanzas fagess ei perquei senn da spitgar aunc entgins onns. En quei senn fa ei buca prescha da conceder quei credit. Eventualmein duess ins ponderar d'integrar el project pil remplazzament dall'illuminaziun era la cumpletaziun giavischada a Mumpé Medel ed el contuorn da Latis?

L'illuminaziun ei veramein en in schliet stan. Perquei eis ei necessari da realisar ussa il project.

Suprastonza communalala

Cun la realisaziun dil project eis ei pusseivel da reducir ils cuosts annuals da menaschi. Il respargn dils cuosts da menaschi stat lu a disposiziun per investziuns novas. Nus tscherchein adina puspei pusseivladads per reducir ils cuosts da menaschi. Cheu havein nus ina pusseivladad da vegnir suenter a quellas ponderaziuns.

Decisiun

Cun 12 encunter 3 vuschs decida il cussegl da vischnaunca:

- 1. da conceder pil remplazzament dall'illuminaziun publica in credit da frs. 480'000.--;*
- 2. da suttametter il conclus davart la damonda da credit el senn digl art. 21, lit. c dalla consituziun communal al referendum facultativ.*

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Livio Zanetti

Ervin Maissen

7. Sedrun Mustér Turissem: Informaziun davart la cunvegna da prestaziun

Suprastonza communal

Finalmein ha la cunvegnyentscha da prestaziun cun SMT saviu vegnir suttascretta. El futur ei la vischnaunca responsabla per eveniments locals. SMT vegn a sefatschentar d'eveniments che vegnan dabien all'entira destinaziun. Igl ei buca stau sempel da realisar la cunvegnyentscha. Ei ha duvrau la collaboraziun dil cantun e da differents exeperts. Per Mustér eis ei necessari d'installar il biro turitic puspei el vitg nua che quel vegn encuretgs dalla clientella. Era Tujetsch sclarescha ina sligiazun per siu biro.

Impurtont ei ch'ins ha saviu sclarir la collaboraziun denter ils partenaris. Sin pagina 5 dalla cunvegnyentscha ein las obligaziuns dalla vischnaunca circumscrettas.

Pil mument ei ina collaboraziun pli stretga cun Ursera buca pusseivla. El cantun Uri basegna ei ina revisiun dalla legislaziun cantunala per possibilitar ina collaboraziun pli stretga sur ils cunfins dil cantun. Entochen che quei ei aschi lunsch, quantan ins che quei cuozi aunc silmeins 5 onns.

Ina collaboraziun cun la destinaziun Surselva ei pusseivla, quei era en cumbinaziun cun singuls projects la stad.

Discussiun

Cussegl da vischnaunca

Igl ei bien ch'ins ha finalmein anflau ina sligiazun. La collaboraziun cun la vischnaunca da Tujetsch ei era el senn dalla petiziun che la populaziun dad omisduas vischnauncas ha giu suttascret avon entgins onns. Pertgei han ins previu la collaboraziun cun la destinaziun Surselva mo la stad e buca era igl unviern?

Suprastonza communal

Il motiv principal ei che l'incarica dalla destinaziun Surselva seresetrenscha igl unviern sin Breil e Sursaissa. Ferton che la stad sengascha la destinaziun sin projects che pertuccan igl entir territori pertuccau.

President dil cussegl da vischnaunca

Cusseglhier Silvio Candinas mida domicil ella Bassa. Perquei ha el demissiunau cun ils 30 da zercladur 2016. Il president engrazia al cusseglhier partent pigl engaschi e per la buna lavur prestada.

Ulteriuramein fa el menziun dil cuors d'officier da pumpiers dall'assicuranza da baghetgs dil cantun Turitg che ha liug l'autra jamna a Mustér. Plinavon orientescha el ch'igl eis stau pusseivel da recaltgar ils mieds finansials necessaris per acquistar il clutger da zenns dalla Reka. El admetta in cordial engraziament als iniziants dalla gruppa d'interess Carillion.

Plinavon fa el menziun dil di dallas portas aviartas dil corp da pumpiers ils 28 da matg 2016.

Suprastonza communal

Per la fin dalla perioda d'uffeci remettan il president communal Francestg Cajacob, gerau Roger Tuor, geraua Cecilia Maissen e geraua Madlen Deflorin lur uffecis.

La gruppa da lavur per la tscherca da candidatas e candidats sut il presidi da Duri Huonder ei vegnida installada.

A basa dallas informaziuns dil rapport da gestiun e dil quen 2015 ei la pendenza en connex cun las informaziuns davart la vendita da lenna en connex culs donns d'uau liquidada.

L'informaziun davart la politica da tgira duei aunc haver liug el decuors da questa perioda d'uffeci.

Pendenzas

Fatschenta/Sparta	Termin	Responsabel	Remarcas
Informaziun dalla populaziun davart la politica da tgira	Ils 24 d'avrel 2015	Geraua Cecilia Maissen	
Surveta davart ils cuosts en connex culs donns d'uau. Risposta el decuors dil meins d'avrel 2016.	Ils 21 d'uost 2015 Ils 9 d'october 2015 Ils 20 da november 2015 Fin mars 2016	President communal Geraua Cecilia Maissen	Liquidau ils 22 d'avrel en connex cun la tractaziun dil rapport da gestiun e dil quen 2015

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Livio Zanetti

Ervin Maissen

Disentis/Mustér, igl 1. da matg 2016

C:\Users\maissen\Documents\Vischnaunca\Cussegl da vischnaunca\cussegl da vischnaunca 2013-2016\Protocols\Cus0016_31.docx